

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI Acil Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Sayı : 39942531/010.04
Konu : Sağlık Bakanlığı Kimyasal,
Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer
Tehlikelere Dair Görev Yönergesi

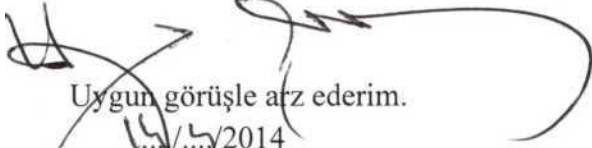
BAKANLIK MAKAMINA

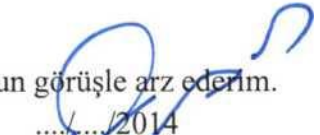
Ülkemizde kimyasal, biyolojik, radyolojik, nükleer tehdit ve tehlikelere karşı alınacak önlemler ile yapılacak hizmetlerin yürütülebilmesi için Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından hazırlanan 03.05.2012 gün ve 28281 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği" ile ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşların Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönergesi'ni hazırlaması istenmiştir. Bakanlığımızca "Sağlık Bakanlığı Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönergesi" hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Ekli Yönergenin onaylanarak yürürlüğe konulması hususunu tensiplerinize arz ederim.

Prof.Dr.Ali ÇOŞKUN
Genel Müdür

I

Uygun görüşle arz ederim.
14/5/2014
Hüseyin ÇELİK
Müsteşar Yardımcısı

Uygun görüşle arz ederim.
...../2014
Prof.Dr.Nihat TOSUN
Müsteşar

OLUR
...../...../2014
Dr.Mehmet MÜEZZİNOĞLU

EKLER:

1-KBRN Yönergesi (15 sayfa)

SAĞLIK BAKANLIĞI VE BAĞLI KURULUŞLARININ KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOLOJİK VE NÜKLEER TEHLİKELERE DAİR GÖREV YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı; ülke sınırları içinde veya dışında meydana gelip ülkeyi etkileyebilecek olan kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehdit ile tehlikelere karşı halkın sağlığının ve çevrenin korunması, can ve mal kaybının en aza indirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla; Bakanlık ve bağlı kuruluşlar merkez ve taşra teşkilatının tehlike öncesi, tehlike sırası ve sonrasına ilişkin sunulacak sağlık hizmetleri konusunda gerekli hazırlıkları yapmasını, tüm sağlık ekiplerinin hazırlık ve müdahalede yeterli olmasını sağlamak amacıyla ilgili görev ve sorumluluklarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge; kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehdit ve tehlikelere karşı Bakanlık ve bağlı kuruluşlar merkez ve taşra teşkilatı tarafından alınacak tedbirler ve yapılacak hizmetleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 40 inci maddesine ve Başbakanlık Afet ve Acil Durumu Yönetimi Başkanlığının 03/05/2012 tarihli ve 28281 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliğininin 12 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu yönergede geçen;

- a) AF AD: Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,
- b) Arındırma (Dekontaminasyon) : KBRN silahları veya bunları içeren maddeler kullanıldığında çevreye yayılan tehlikeli kirliliğin devam etme ve etkilenme riskini azaltmak, tehlikeyi uzaklaştırmak ya da etkisiz hale getirmek üzere yapılan temizleme işlemlerini,
- c) ASHGM: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,
- ç) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,
- d) Hastane arındırma personeli: KBRN olaylarında hastane yönetimi tarafından görevlendirilen ve eğitimi verilen, olay yerinden kendi imkânları ile hastaneye ayakta ve yatarak gelen hastaların arındırılmasındaki iş ve işlemleri yapan personeli,
- e) Ilık bölge: Risk başlangıcının tespit edildiği sıcak bölge sınırından itibaren, rüzgâr üstündeki arındırma faaliyetlerinin yürütüldüğü ve bu faaliyetler nedeniyle kirlenme riski bulunan sıcak ve soğuk bölge arasındaki çalışma alanını,
- f) İl ADM: İl Acil ve Afet Durum Müdürlüğünü,
- g) İlk müdahale ekipleri: Olay bölgesinde tespit, bomba imha, kurtarma, arındırma, itfaiye, acil tıbbi müdahale, ilk yardım ve ambulans gibi acil müdahale hizmetlerini yürüten ekipleri,
- ğ) İl sağlık afet ve acil durum planı: Yurtiçinde meydana gelen afet ve acil durumlarda il düzeyinde tıbbi kurtarma hizmetleri ve acil sağlık hizmetlerini yürütmek, afetlerde sunulacak sağlık hizmetlerini ilgili taraflarla işbirliği ve koordinasyon içinde yürütülebilmesi için gerekli organizasyonu sağlamak afetlere yönelik zarar azaltma ve hazırlık çalışmalarını, müdahale aşamasını, iyileştirme ve yeniden yapılanma çalışmalarının yapılmasını,
- h) KBRN: Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleeri,

1) KBRN riski: Kitle imha silahlan, KBRN harp maddeleri ve tehlikeli endüstriyel maddeler ile bu nitelikteki tehlikeli atıkların kasten veya hata sonucu, çevre ve insan sağlığına zarar verme olasılığını ve zararın ciddiye derecesini,

i) KBRN tehdit ve tehlikeleri: Petrol kirlenmeleri ve salgın hastalıklar hariç olmak üzere; kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer maddeler, KBRN harp maddeleri ve tehlikeli endüstriyel maddeler ile bu nitelikteki tehlikeli atıkların araştırılması, üretimi, işlenmesi, depolanması, nakledilmesi, kullanılması ve atık olarak işlem görmesi sırasında gerekli önlemler alınmadığında, çevre ve insan sağlığını tehdit eden tehlike durumlarını, kitle imha silahlarının etkileri ile bu silah ve maddelerle yapılan kaçakçılık, terör ve sabotaj eylemlerini,

j) Olağan dışı durum: Yaralanma sayısı en az 5 ve ölü sayısının en az 1 olduğu durumu, k) SAKOM: Sağlık Bakanlığı Sağlık Afet Koordinasyon Merkezini,

1) SHGM: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

m) Sıcak bölge: Risk başlangıcının tespit edildiği eşik değerden itibaren, rüzgâr altında kalan, çevreyi ve yaşamı tehdit eden tehlikeli bölgeyi,

n) Soğuk bölge: Ilık bölge sınırından itibaren, rüzgâr üstünde, ilk müdahale ekiplerinin konuşlandığı, acil tıbbi müdahale ve ambulans hizmetlerinin verildiği bölgeyi,

o) SYGM: Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğünü,

ö) Uluslararası giriş noktası: Yolcu, yolcu eşyası, yük, konteynır, taşıt, mal ve posta paketlerinin uluslararası giriş çıkışı ve aynı zamanda bunların giriş çıkışlarına hizmet eden araçlar ve bölgeler için olan geçiti,

p) UMKE: Ulusal Medikal Kurtarma Ekiplerini,

r) TAEK: Türkiye Atom Enerjisi Kurumunu,

s) THSK: Türkiye Halk Sağlığı Kurumunu,

ş) THSSGM: Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünü,

t) TKHK: Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunu,

u) TSM: Toplum Sağlığı Merkezini,

ü) Türkiye afet müdahale planı: Başbakanlık AF AD koordinatörlüğünde hazırlanan Türkiye’de yaşanabilecek her tür ve ölçekte, afet ve acil durumlara müdahalede görev alacak, bakanlık, kurum ve kuruluşlar, özel kuruluşlar, STKlar ve gerçek kişileri kapsayan planı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Esaslar, Görev, Yetki ve

Sorumluluklar MADDE 5- (1) Bakanlığımız adına KBRN tehdit ve olaylarına bağlı acil, afet ile olağan dışı durum çalışmaları merkez teşkilatımızda ASHGM tarafından yürütülür.

(2) Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile Bakanlık bağlı kuruluşları bu Yönergede kendilerine verilen görevleri yerine getirmekten ayrı ayrı sorumludur.

(3) Bakanlık ülkenin tamamının sağlıkla ilgili tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlar. Genelkurmay Başkanlığı ile ilişkiler sivil asker işbirliği çerçevesinde yürütülür.

(4) Olası bir KBRN olayının afete dönüşmesi durumunda; Türkiye Afet Müdahale Planı ile İl Sağlık Afet ve Acil Durum Planı’nda belirtilen hizmet grupları, kendileriyle ilgili görev ve hizmetleri yerine getirirler. Bu Yönerge ile görev verilen kurum ve kuruluşlar, ilgili planlarda kendilerine verilen hazırlıklarla görevleri diğer kurum ve kuruluşlarla birlikte ve koordineli olarak, etkin ve süratli bir şekilde yerine getirirler.

(5) Sorunların çözülmesi ve ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çalışmalar öncelikle ilgili kurum ve kuruluşların imkânları ile yürütülür. Kurumlar kendilerinin bizzat kullanmakla yükümlü olduğu ilaç, sarf ve donanımları kendileri alır (KBRN koruyucu kıyafet, maske vb. gibi) İlgili kurum ve kuruluşlar, hazırlık ve müdahale faaliyetlerine yönelik görevlerini işbirliği ve koordinasyon ile yerine getirirler.

(6) Tehdit ve tehlikenin meydana geldiği bölgede sağlık hizmetinin yerine getirilmesinde ildeki sağlık kurum ve kuruluşların imkânları yetersiz kaldığında Bakanlık SAKOM’dan yardım talebinde bulunulur.

(7) Bu Yönerge ile görev verilen sağlık kurum ve kuruluşları, KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı yürütecekleri hizmet ve faaliyetlere ilişkin olarak kendi görev ve çalışma talimatlarını hazırlayarak, her an göreve hazır bir şekilde bulunurlar.

(8) Bu yönerge ile sağlık personelinin görev ve sorumluluk yeri soğuk alan olup, her türlü iş ve işlem soğuk bölgede yapılacaktır. Sağlık ekibi numune almada sıcak ve ılık alanda görevlendirilemez. Ülkenin tüm sahalarında, ulusal giriş noktalarındaki ılık bölgelerde yapılacak olan arındırma işlerinde sağlık personeli yer almaz.

(9) Arındırma işlemi yapmak için gerekli kıyafet ve donanımlar, bu işlemi yapan birim tarafından temin edilir. Arındırma yapılmamış kişilerin kullandıkları araç, donanımlar alıkonularak, arındırma işlemi yapacak kurum tarafından işlemin yapılması sağlanır.

(10) Sağlık kurumları her türlü arındırma işlemlerinin yapılması konusunda (kişi, araç, donanım vb.) ilgili kolluk birimine gerekli başvuruları yaparak, gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını temin ederler. Gerektiğinde (KBRN ajanlarından etkilenmiş ancak arındırmaya direnen, yaptırmak istemeyen kişiler için) arındırma işlemlerinin kolaylaştırılması için kolluk güçlerinin gerekli önlem ve tedbirleri almasını sağlarlar.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

MADDE 6- (1) Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü;

a) KBRN tehdit ve tehlikelerini değerlendirerek, ilin ilk müdahale ekiplerinin göreve sevk edilmesini il sağlık müdürleri üzerinden koordine eder.

b) KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı acil yardım ve ambulans servislerinin, acil tıbbi müdahale (UMKE) ekiplerinin eğitimlerini ve hazırlıklı olmalarını sağlar.

c) İl Sağlık Müdürlüğü ile koordineli olarak, görevli personelin KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı eğitim ihtiyacının belirlenmesi, verilmesi ve tatbikatlarını planlayarak yapılmasını sağlar.

ç) Ülkeye giriş sağlanan uluslararası giriş noktalarında bulaşıcı ve salgın hastalık riski olan şüpheli kişi, taşıt ve/veya maddelerle ilgili gerekli tedbirlerin THSSGM ve THSK ile birlikte alınmasını, ilgili uluslararası giriş noktasının mülki amirliği ve THSSGM ile koordinasyon içinde yürütülmesini sağlar.

d) Her türlü saha veya uluslararası giriş noktalarından hiçbir yaralı, hasta, şüpheli kişilerle ölümlerin arındırma işlemi yapılmamış olanları sıcak ve ılık alandan dışarı çıkarılamaz.

e) Ambulans servisleri arındırma yapılmamış (dekontamine olmamış) hiçbir hasta, yaralı ya da KBRN ajanı ile bulaş şüphesi olan vaka taşınmasında kullanılmaz. Sağlık ekipleri arındırma işlemi yapılmamış yaralı-hasta, KBRN ajanı ile bulaş şüphesi olan kişilere müdahale edemez. KBRN ajanları ile etkilenmiş olsa dahi ambulansla ölü taşınmaz.

f) KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı tespit, teşhis ve arındırma hizmetleri, AF AD koordinatörlüğünde il bünyesindeki ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşların sorumluluğunda yürütülür.

g) Spesifik antidotu bulunan toksik maddeleri belirler, bunların bulunduğu kurumların ve miktarlarını Zehir Danışma Merkezi aracılığı ile takip eder.

ğ) Antidot ihtiyacı bildiren sağlık kurumlarını uygun merkezlere yönlendirir.

h) Zehir Danışma, SAKOM ve il ambulans servislerinden gelen verileri değerlendirerek gelen bildirimler üzerinden erken uyarı sistemlerini oluşturur.

ı) Yurt içi ve dışındaki riskleri izler, bölgesel ölçüm değerlerini ilgili kurumlardan ister ve takibini yapar ve komuta merkezlerinden gelen verilerle birleştirerek, gerektiğinde erken uyarıyı başlatır.

i) İklimsel değişiklikleri izler, riskli durumları belirler ve THSK ile birlikte riskli kişi ve grupların uyarılmasını ve önlemlerin alınmasını koordine eder.

j) Yılda bir ulusal düzeyde tatbikat planlamasını; 2 yılda bir coğrafi bölgede tatbikat yapılmasını sağlar.

k) Yönerge kapsamındaki olayların izlenmesi, ilgili kurumlardaki sağlık bilgilerinin temini, lojistik ve destek işlemleri ile gerekli sağlık güçlerinin hareketlerini izlemek, sonuçlarını değerlendirmek, müdahale potansiyelleri ile hizmetin devamlılığını sağlamak amacıyla gerekli donanımlar kullanılarak Afet Karar Destek Sistemleri Yazılımı ve KBRN Araştırma İzleme ve Değerlendirme Merkezi koordineli olarak çalışır. Bu merkezde biri afet epidemiyolojisi uzmanı olmak koşulu ile en az 3 kişi görevlendirilir.

(2) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu;

a) KBRN tehdit ve tehlikelerini ASHGM ile koordine ederek, kendi görev ve sorumluluk alanı içindeki müdahale ekiplerinin soğuk alandaki göreve sevk edilmesini sağlar (entegre hastane, TSM, ASMTerde). Sorumluluk alanı içindeki personelin gerektiğinde soğuk alanda çalışmasını sağlar.

b) ASHGM ile koordineli olarak, KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı görevli personelinin hizmet içi eğitimlerinin (içerik ve müfredatı ASHGM yürütücülüğünde hazırlanan standart dokümanlarla) yaptırılmasını sağlar.

c) İlgili birimlerce uygun şekilde gönderilen kimyasal ve biyolojik numune analizlerinin halk sağlığı, kamu, özel kurum ve kuruluş, üniversite laboratuvarları veya Bakanlıkça belirlenen laboratuvarlarda yaptırılmasını sağlayarak raporlandırılmasını ASHGM'ye de gönderilmesini koordine eder.

ç) Ülkeye giriş sağlanan uluslararası giriş noktalarında bulaşıcı ve salgın hastalık riski olan şüpheli

kişi, taşıt ve/veya maddelerle ilgili gerekli tedbirlerin ASHGM koordinatörlüğünde THSSGM Sağlık Denetleme Merkezleri ile birlikte alınmasını, ilgili uluslararası giriş noktasının Mülki Amirliği, THSSGM ve İl Sağlık Müdürlüğü ile koordinasyon içinde yürütülmesini sağlar.

d) KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı halkın hijyen ve arındırma kurallarına uyması, temiz içme suyu ile gıda maddelerinin saklanması ve korunması hususunda bilgilendirme faaliyetlerinin ilgili kurum kuruluşlarla yürütülmesini koordine eder.

e) KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı bağışıklık sisteminin geliştirilmesi amacıyla aşı, önleyici ve tedavi edici ürün veya ilaçları önceden temin eder, stoklar ve ihtiyaç bölgelerine sevk ederek dağıtımını sağlar.

f) İlgili birimlerce uygun şekilde gönderilen biyolojik numunelerin analizlerinin halk sağlığı, kamu, üniversite laboratuvarları veya Bakanlıkça belirlenen laboratuvarlarda yaptırılmasını sağlar.

g) KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik olarak sağlık personeli sıcak ve ılık bölgede görev yapmayacaktır. Ancak tehdit ve tehlike bölgesinden bir şekilde hastaneye ulaşan KBRN ajanlarından etkilenmiş veya etkilendiğinden şüphelenilen kişiler hastanelere ulaştıklarında Kurum hastanelerinden buna göre önlem almasını ister, THSK'ya bağlı hastaneler genel korunma önlemlerini alır.

ğ) KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı tespit, teşhis ve arındırma hizmetleri, AF AD koordinatörlüğünde il bünyesindeki ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşların sorumluluğunda yürütülür. Sıcak alanda etkenin tanısı İl AFAD'a aittir.

h) Olaydan etkilenmiş ve temaslı kişilerin bulunması, izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlayarak, riskin yayılmanı önleyecek tedbirler alır.

ı) Etkilenmiş kişilerin tedavilerinin tamamlanmasının ardından etkilenim durumlarının uzun süreli sonuçlarını izleyecek sürveyans sistemlerini kurar.

i) Çevreye yayılım göstermesi olası durumlarda buradaki yiyecek ve su kaynaklarının etkilenimleri sürekli ölçümlerle takip edilecek, risk oluşturması durumunda Bakanlık ve Başbakanlığın bilgisi dahilinde, insanların yerel ve bölgesel tahliye planları devreye alınacaktır.

j) Olaydan doğrudan etkilenen ve dolaylı olarak etkilenmesi muhtemel kişilerin psikososyal destek hizmetleri ile sağlık hizmetlerini alacakları yer ve koşulların sağlanması temin edilecektir. Bu kişilerin diğer gereksinimleri (eğitim, ulaşım, barınma ve iye gibi diğer) ilgili Bakanlıklar tarafından temin edilecektir.

(3) Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu;

a) KBRN tehdit ve tehlikelerini değerlendirerek, ilk müdahale ekiplerinin sahada (sahra hastanelerinde) ve hastane içinde-bahçesinde göreve sevk edilmesini koordine eder.

b) KBRN tehdit ve tehlikelerinden etkilenenlere yönelik tıbbi müdahale yapılabilmesi için, tam donanımlı seyyar hastanelerin ASHGM ile koordine ederek kurulmasını ve işletilmesini sağlar.

c) ASHGM ile koordineli olarak, KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı görevli personelinin hizmet içi eğitimlerinin (içerik ve müfredatı ASHGM yürütücülüğünde hazırlanan standart dokümanlarla) yaptırılmasını sağlar.

ç) KBRN tehlikelerinden etkilenecekler için İl Sağlık Müdürlükleri tarafından seviyelendirilen hastanelerden 1. seviye olanlar genel önlemleri, 2. ve 3. seviye olanlar ise arındırma üniteleri ve izolasyon odaları kurarak KBRN usul ve esaslarına göre teşhis ve tedavilerini yürütürler.

d) Olaylardan etkilenenlerin belirlenen hastane veya sağlık merkezlerinde tedavi ve bakımlarının (arındırma yapıldıktan sonra) yapılmasını sağlamak üzere izole servis ve odaları hazırlar, tedavi ve korunma ile ilgili gerekli önlemleri alır.

e) Olay bölgesinden kontrolsüz olarak hastanelere gelebilecek kişilerin arındırılması için İl bazında belirlenecek hastanelerde gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlar.

f) Tehdit ve tehlike bölgesinden arındırılmadan bir şekilde TKHK'ya bağlı hastanelere ulaşan kişilere acil servisin yakınlarında (acil servisle bağlantısı olmayan mesafede), acil servise giden hasta/hasta yakını/personel/halkın etkilenmeyeceği mesafede arındırma işlemlerini "C" tipi kıyafet giymiş en az 2 (iki) hastane arındırma personeli (yedekli sistem şeklinde çalışacaktır) tarafından uygulanmasını sağlar. Gerektiğinde bu işlemin 24 saat sürdürülecek şekilde personel görevlendirmesini sağlar.

g) Tedavisi tamamlanan kişilerin uzun süreli durumlarının izlenmesi için THSK'ya bildirir.

ğ) Hastaların üzerinden çıkan etkilenmiş materyallerin ölçümlerini sağlamak üzere Halk Sağlığı Laboratuvarlarına gönderilmesini sağlar.

h) Hastaların tedavi ve bakımları sırasında ortaya çıkan atıklarının diğer atıklara ve kanalizasyona karışmasını önleyecek tedbirleri alır.

- 1) Her bir hastanenin 2 yılda bir bu konuda tatbikat yapmasını sağlar.
- i) Aynı olaydan etkilenenlerin tek bir hastaneye yönlendirilmesine yönelik önlem, alır ve il ambulans servisi üzerinden iletişimi sağlar.
- (4) Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü;
- a) KBRN tehdit ve tehlikelerini değerlendirerek, ilk müdahale ekiplerinin (özel, üniversite hastane içinde-bahçesinde) göreve sevk edilmesini koordine eder.
- b) ASHGM ile koordineli olarak, KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı görevli personelinin hizmet içi eğitimlerinin yaptırılmasını sağlar.
- c) KBRN tehlikelerinden etkilenecekler için İl Sağlık Müdürlüğü tarafından seviyelendirilen hastanelerden 1. seviye olanlar genel önlemleri, 2. ve 3. seviye olanlar ise arındırma üniteleri ve izolasyon odaları kurarak KBRN usul ve esaslarına göre teşhis ve tedavilerini yürütürler.
- ç) Olaylardan etkilenen hasta ve yaralıların belirlenen hastane veya sağlık merkezlerinde tedavi ve bakımlarının (arındırma yapıldıktan sonra) yaptırılmasını koordine eder.
- d) Olaylardan etkilenen veya yaralanan şahısların üniversite veya askeri hastanelerde bakım ve tedaviler ile gerekli düzenlemelerin yapılması açısından ilgili birimlerle koordineyi sağlar.
- f) SHGM görev alanına giren sağlık kurumlarının bu konuda gerekli tedbirleri alması için gerekli yazışmaları yapar. Birimler bazında alınan tedbirlerin düzeyleri ve etkinliği hususlarında ASHGM' nü bilgilendirir. Yönergede belirtilen tedbirleri almayan kurumları ikaz ederek, yerine getirmeleri hususunda gerekli uyarıları yapar. Maddi nedenlerle yerine getiremeyen kurumları destekler, kaynak sağlanması hususunda gerekli tedbirleri alır.
- (5) Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu:
- a) KBRN tehdit ve tehlikelerini ASHGM ile değerlendirerek, görev alanı ile ilgili ekiplerinin göreve sevk edilmesini koordine eder.
- b) Tehdit veya tehlikenin türüne göre, Başbakanlık AF AD ile işbirliği içinde, yöre halkı için gerekli olabilecek önleyici ve tedavi edici aşı, serum, antidot ve ilaçların temini ve dağıtımının sağlanmasında koordinatörlük görevini THSK ile birlikte yürütür.
- (6) Türkiye Hudut Sahilleri Sağlık Genel Müdürlüğü;
- a) Uluslararası giriş noktalarında KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı hazırlıklı bulunmak için her giriş noktasına özel Acil Durum Planları hazırlanmasını, güncellenmesini ve test etmek için tatbikatlar yapılmasını sağlar.
- b) Uluslararası giriş noktalarında tehdit ve tehlikelere karşı kontrol önlemlerinin alınmasıyla ilgili tavsiyelerde bulunur, gerektiğinde kontrol önlemlerinin alınmasını sağlar ve koordine eder.
- c) Uluslararası giriş noktalarında KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı ilgili istatistiki veri/bilgiyi her türlü kaynaktan temin eder, doğrular, seçer, önceliklendirir, risk değerlendirmesi ve izleme faaliyetlerini yürütür, ilgili taraflara iletir, sonuçları ile ilgili geri bildirimde bulunur.
- ç) Uluslararası giriş noktalarında KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı hazırlıklı bulunmak için İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile koordineli olarak, ilk müdahaleyi sağlamak amacıyla Uluslararası giriş noktası güvenlik, itfaiye ve diğer teknik personelinden oluşan ilk müdahale ekiplerinin kurulması çalışmalarını ilgili giriş noktası mülki amirliği vasıtasıyla takip eder.
- d) Gerektiğinde yurt dışından gelen kişi, taşıt ve/veya maddelerin karantinaya alınmasını ve uygun şekilde ilgili birim veya hastaneye nakilleri için gerekli koordinasyonu sağlayarak, şüpheli durumların yayılımını kontrol altına alır.
- e) Uluslararası giriş noktalarında KBRN tehdit ve tehlikeleri ile ilgili tespitlerini Komuta Kontrol Merkezlerine bildirerek, tüm sağlık kurumlarının hazırlıklı olması için ilk uyarıyı başlatır.
- (7) Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü;
- a) TKHK'ya bağlı hastanelerin arındırma ünitelerinin ve izolasyon odalarının yapılması ile ilgili iş ve işlemlerini koordine eder.
- b) ASHGM'nin, İl Sağlık Müdürlükleri ve Sağlık Kurumlarının konuyla ilgili yapmak zorunda oldukları yatırımları birlikte planlar, kaynak temin ederek, eksikliklerinin giderilmesini temin eder.
- (8) Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü;
- a) Bu yönergede belirtilen durumlarla ilgili olarak, ASHGM tarafından görevlendirilen tüm personel ikinci görev ile görevlendirilmiş sayılır, bu durum için herhangi bir yazışmaya gerek kalmadan göreve gitmeleri sağlanır. Görev yoluk iâşe ve ibateleri için İl Sağlık Müdürlükleri yetkilendirilmiş sayılır.
- (9) İl Sağlık Müdürlükleri;

a) İllerde KBRN ajanlarıyla etkilenimde alınacak tedbirler ve müdahaleler konusunda yetkili olup, iş ve işlemlerin koordinatörlüğünü yürütür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KBRN Eğitimleri ve Tatbikatlar, Koordinasyon, Personel ve Raporlar

Eğitici eğitimleri

MADDE 7- KBRN eğitici eğitimleri Genel Müdürlükçe verilir. Eğitim 5 (beş) gün sürer. Katılımcı sayısı en az 15 en fazla 30 kişi olmalıdır. Eğitimde Genel Müdürlükçe hazırlanan standart eğitim içeriği kullanılır. İçeriğin değişmesi gerektiğinde bu işlem Bakanlıkça oluşturulacak bir komisyon tarafından yapılır. 3 yılda bir günlük yenileme eğitimi yapılır.

Uygulayıcı eğitimleri

MADDE 8- KBRN uygulayıcı eğitimleri İl Sağlık Müdürlüğü Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şubesi/Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şubesi (şube bünyesindeki afet biriminden) tarafından verilir. Eğitim 3 (üç) gün sürer. Katılımcı sayısı en az 10 en fazla 30 kişi olmalıdır. Eğitimde Genel Müdürlükçe hazırlanan standart eğitim içeriği kullanılır. İçeriğin değişmesi gerektiğinde bu işlem Bakanlıkça oluşturulacak bir komisyon tarafından yapılır.

Personel eğitimi ve tatbikatlar

MADDE 9- (1) İlgili kurum ve kuruluşlar personelin eğitimi (ASHGM’nce sağlanan standart eğitim modülü) için KBRN tatbikatları düzenler, bu alanda düzenlenen tatbikatlara katılım sağlar. Bu tatbikat ve sonuç raporlarından ASHGM’yi haberdar eder.

(2) Kurumların irtibat kişileri, mesleki konuları ve iletişim numaraları ile internet bağlantıları belirtilmeli, ayrıntılı olarak önceden görevlendirilmeleri ve yetkilendirilmeleri sağlanır.

(3) Ulusal veya uluslararası KBRN eğitimleri ASHGM tarafından koordine edilir. Kurumların kendi eğitimlerini ve eğitim alanları ASHGM’ye veya KBRN bilim/danışma kuruluna bildirmesi gerekir.

(4) Bu eğitimleri alan kişiler, daha sonra görev aldıkları diğer kurumlarda da öncelikle aynı görevlerde görevlendirilir.

Genel koordinasyon

MADDE 10- (1) Ülkede meydana gelen tüm KBRN olayları ile ilgili olarak genel koordinasyon ASHGM’ce sağlanır.

Olay yeri koordinasyonu

MADDE 11- KBRN tehdit ve tehlikesinde olay yeri yönetimi ve koordinasyonu; kimyasal olaylarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ekipleri, biyolojik olaylarda Bakanlık ekipleri, nükleer ve radyolojik olaylarda ise TAEK Başkanlığınca yürütülür. TAEK yetkilisinin olmadığı il ve bölgelerde il valiliği tarafından görevlendirilecek bir mülki amir tarafından olay yeri yönetimi yapılır. Genel Koordinasyon AF AD tarafından yürütülür.

Personel görevlendirme

MADDE 12- (1) Olası bir KBRN tehdit ve tehlikesi durumunda SAKOM’da SAKOM personeli, İl SAKOM’da İl SAKOM personeli hizmet verecek şekilde planlanır. İl’e gerektiğinde diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlarından personel sağlanır.

(2) Olası bir KBRN tehdit ve tehlikesine göre, “Türkiye Afet Müdahale Planı”nda belirtilen esaslar çerçevesinde ilgili birimlerin personelinden yeteri kadar görevlendirme yapılır.

Raporlar

MADDE 13- (1) Herhangi bir KBRN tehdit ve tehlikesi durumunda, SAKOM’un etkin bir şekilde görev yapmasını sağlayacak bilgi, haber ve istihbaratın zamanında ve yeterli ölçüde alınarak, Başbakanlık ve/veya Bakanlıklar Afet ve Acil Durum

Yönetim Merkezine ve İl SAKOM’a akışı sağlanır.

(2) KBRN olayları ile ilgili gönderilecek raporlar şunlardır:

a) Nükleer ve Radyolojik Tehlike Durum Raporu (EK-1)

b) Kimyasal ve Biyolojik Tehlike Durum Raporu (EK-2)

(3) KBRN tehdit ve tehlike emarelerinin baş göstermesinden itibaren afet ve acil durum halinin sona ermesine kadar Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezlerine bu raporlar hazırlanarak ve aralıklarla güncellenerek gönderilir.

(4) İlgili birimler üst makamlara gönderdikleri KBRN raporlarının bir örneğini de, İl SAKOM'a göndereceklerdir. Sonuç Raporları, ülkenin ve il'in genel durumunu yansıtacak şekilde, İl SAKOM tarafından düzenlenerek, Merkez SAKOM'a, Merkez SAKOM'da AF AD Başkanlığına gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Çeşitli

ve Son Hükümler

Araç, gereç ve teçhizat

MADDE 14- (1) Bakanlıkça belirlenecek ve yayınlanacak olan "KBRN hizmetlerinde kullanılacak araç, gereç ve malzeme listesi" esas alınarak, ihtiyaç sahibi kurum ve kuruluşlarca kendi bütçelerinden sağlanan mali kaynaklarından temin edilir.

(2) İlgili kurumlarca ihtiyaç duyulan özel görev ekipman ve malzemeleri, Bakanlık onayı alınarak belirlenir ve miadlı malzemeler lüzumu kadar temin edilir.

(3) Kurum ve kuruluşlar ilgili mevzuat gereği, görev alanları itibarıyla hizmet koşullarına uygun gerekli araç, gereç ve teçhizatı her an hizmete hazır bir şekilde bulundurur. Hizmetin sunumu sırasında kurumun imkân ve kapasitesini aşan olaylarda ihtiyaç duyulan araç, gereç ve teçhizat Bakanlık kanalıyla temin edilir.

(4) Kurum ve kuruluşlar gereksinim duyulan araç-gereç ve teçhizatı, Bakanlığa bildirir ve merkezi planlama sonrasında onay verilen miktardaki malzemenin alimini gerçekleştirir.

Bütçe

MADDE 15- (1) Kurum ve kuruluşlar, bu Yönergede kendilerine verilen görevlerle ilgili ihtiyaç duydukları harcamalar için bütçelerine gerekli ödeneği koymakla sorumludur.

(2) KBRN tehlikesi içeren acil durumlarda, ihtiyaç duyulacak malzemelerin alımı ve yapılacak harcamalar 06/03/2011 tarihli ve 27866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Afet ve Acil Durum Harcamaları Yönetmeliği'nde belirtilen usul ve esaslara göre yapılır.

KBRN numunesi taşıma

MADDE 16- Biyolojik tehlike durumunda; tehlikenin kaynağını oluşturan maddelerin tespit ve teşhisi için İl Sağlık Müdürlüğü ekiplerince numuneler alınarak bu ekiplerce yeterli korunma önlemleri alınır ve uygun taşıma koşulları altında laboratuvarlara sevk edilmesi sağlanır.

Ölümlere (cesetler) müdahale

MADDE 17. (1) Ölülerin(cesetler) ılık alanda arındırma işlemi yapıldıktan sonra ölüm kararı, soğuk alanda sağlık ekiplerinde görev yapan doktorlar tarafından verilir.

(2) Otopsi, arındırma işlemi yapıldıktan sonra Adli tabiplik görevlileri tarafından C tipi kıyafet giyerek adli tabip tarafından yapılır. Cumhuriyet Savcısı da aynı şekilde önlemlerle otopside bulunabilir. Cesetler karbon esaslı ceset torbasında gömülme alanına görevli kurum tarafından götürülür.

Denetim

MADDE 18- (1) Bu Yönerge gereğince yapılacak iş ve işlemlerin yerine getirilip getirilmediği merkezde ASHGM'ce, taşrada İl Sağlık Müdürlüklerince kurulan bir ekip tarafından denetlenir.

Yürürlük

MADDE 19- Bu Yönerge yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- Bu Yönerge hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

TARİH VE SAYISI :

NÜKLEER VE RADYOLOJİK TEHLİKE DURUM RAPORU

1. AMAÇ:

Ülkenin herhangi bir yerinde meydana gelen tehlikeli durum hakkında ilgili makamları bilgilendirmektir.

2. GÖNDEREN MAKAM:

..... Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi

3. ALACAK MAKAM:**a. Gereği:**

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine

b. Bilgi:

..... Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine

4. GÖNDERME ZAMANI:

İlk durum raporu derhal, müteakip raporlar 6 saat arayla ve yeni bir gelişme olması durumunda ya da üst makamlardan istenildiği takdirde gönderilecektir.

5. GÖNDERME ŞEKLİ:**6. İVEDİLİK DERECEİ:****7. GİZLİLİK DERECEİ:****8. İÇERİĞİ:****a. Kirlenmeye Neden Olan Olaylarla İlgili Alman Bilgiler**

(1) Olayın yeri:

(2) Reaktörün türü ve gücü :

(3) Kazanın hangi birimde meydana geldiği :

(4) Hasarlar :

(5) Kazada beklenen gelişmeler :

(6) Salınımın yayılma yönü ve miktarı hakkındaki tahminler :

(7) Diğer bilgiler :

b. Kirlenmenin Olduğu Yer

(1) İli :

(2) İlçesi :

(3) Mevkii :

(4) Koordinatları :

c. Kirlenmenin Meydana Geldiği Tarih ve Saat:**d. Kirlenmeye Neden Olan Parametrelerin Tespit Edildiği / Ölçüldüğü Tarih ve Saat:****e. Kirlenmeye Neden Olan Maddelerin Özellikleri:****f. Ortamdaki radyasyonun doz hızı (R/saat):****g. Kirlenmenin Meydana Geldiği Alan (Tarih-Kım):**

h. Kirilenmenin Yoğunluğunun Tahmini Koordinatları:

i. Bölgedeki Meteorolojik Durum ve Rüzgârın Yönü, Şiddeti:

j. Kirilenmeden Etkilenen İnsan, Hayvan ve Bitkilerde Görülen Belirtiler: **k.** İnsan Durumu ve Hayvan

Zayıf Durumu

(1) İnsanların Durumu

- (a) Ölü :
- (b) Ağır Hasta:
- (c) Etkilendiği Tahmin Edilen :

(2) Hayvanların Durumu

- (a) Ölen Büyükbaş Hayvan Sayısı:
- (b) Ölen Küçükbaş Hayvan Sayısı:

1. Bölgedeki İlk Yardım ve Sağlık Ekiplerinin Sayısı:

m. Hastanelerin Sayısı ve Kapasite Durumu: **n.** İhtiyaç Duyulan Sağlık

Ekipleri:

- (1) Doktor (Branşları ile) İhtiyacı :
- (2) Hemşire İhtiyacı:
- (3) Diğer Personel İhtiyacı :
- (4) Tıbbi Malzeme İhtiyacı :

o. İhtiyaç Duyulan Temel İhtiyaç Maddeleri

- (1) İçecek Su :
- (2) Yiyecek :
- (3) Giyecek :
- (4) Diğer :

p. Yapılan Faaliyetler: **r.** Beklenen Gelişmeler: **s.**

Değerlendirme ve Teklifler

- (1) Deęerlendirmeler :
(2) Teklifler :

HAZIRLAYAN :
İMZASI:
ADI VE SOYADI :
UNVANI :

ONAYLAYAN:
İMZASI:
ADI VE SOYADI :
UNVANI :

KİMYASAL VE BİYOLOJİK TEHLİKE DURUM RAPORU

1. AMAÇ:

Ülkenin herhangi bir yerinde meydana gelen ve tehlikeli boyutlara ulaşan kimyasal ve biyolojik tehlike hakkında ilgili makamları bilgilendirmektir.

2. GÖNDEREN MAKAM:

.....Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi

3. ALACAK MAKAM:

a. Gereği:

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine

b. Bilgi:

.....Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine

4. GÖNDERME ZAMANI:

İlk durum raporu derhal, müteakip raporlar 6 saat arayla ve yeni bir gelişme olması durumunda ya da üst makamlardan istenildiği takdirde gönderilecektir.

5. GÖNDERME ŞEKLİ:

6. İVEDİLİK DERESESİ:

7. GİZLİLİK DERESESİ:

8. İÇERİĞİ:

a. Kirlenmenin Olduğu Yer

- (1) İl :
- (2) İlçesi:
- (3) Mevkii:
- (4) Koordinatları:

b. Kirlenmenin Meydana Geldiği Tarih ve Saat:

c. Kirlenmeye Neden Olan Maddelerin

- (1) Kaynağı :
- (2) Kirlenmenin meydana geliş şekli :
- (3) Maddenin özellikleri :
  - (I) Kuluçka Süresi:
  - (II) Belirtiden Sonraki Etkileme Süresi:
  - (III) Hastalık Süresi

- (IV) Öldürme Yüzdesi
1. Öldürücü Dozaj 2.Saf Dışı
Edici Dozaj

d. Biliniyorsa Kirletici Parametrelerin Değişimi ve Kütleli Değisi:

e. Kirilenmenin Meydana Geldiği Alan ve Yayılma Gösterdiği Yön ve Alanlar:

f. Etki Şekli:

- (I) Solunum
(II) Ciltten
(III) Sindirim

Doz Eğilimi:

- (I) Azalış
(II) Artış
(II) Başlangıç
(IV) Aynı
(V) Tepe Değeri

Meteoroloji Yönetimi:

- (I) Bölge
(II) Rüzgar Hızı
(III) Rüzgar Yönü
(IV) Nisbi Nem Oranı
(V) Hava Sıcaklığı
(VI) Su Sıcaklıkları
(VII) Su Katmanları
(VIII) Bulut Durumu
(IX) Yağış Durumu
(X) Hava İstikrarı
(XI) Güneş Durumu

1. Kirilenmeden Etkilenen İnsan, Hayvan ve Bitkilerin Durumu, Görülen İlk Belirtiler:

i. İnsan ve Hayvan Zayıf Durumu

(1) İnsanların Durumu

- (a) Ölü :
(b) Ağır Hasta :
(c) Hafif Hasta:
(d) Etkilendiği Tahmin Edilen :

(2) Hayvanların Durumu

- (a) Ölen Büyükbaş Hayvan Sayısı :
(b) Ölen Küçükbaş Hayvan Sayısı :

k. KBRN Eğitimli Personel Durumu:

1. Malzeme Teçhizat Hasar Durumu

(I)

İmlenen Malzeme/Teçhizat Cinsi

(II)

İmlenen Miktar **m.** Alman

Önlemler:

Kir

K

n. Beklenen Gelişmeler:

o. Değerlendirme ve Teklifler

(1) Deęerlendirmeler :

(2) Teklifler:

HAZIRLAYAN :

İMZASI:

ADI VE SOYADI:

UNVANI :

ONAYLAYAN:

İMZASI:

ADI VE SOYADI:

UNVANI